

کلا و کلتا

تعریف

مفردان لفظا
مثنیان معنی
مضافان أبدا لفظا و معنی

واحدة
معرفة

توضیح این قید و قول مخالف با آن خواهد آمد
قول مخالف با لزوم این قید خواهد آمد

دالة
علي
اثنين

دلاله بر دوتا داشتن به یکی از دو نحوه می تواند باشد

إلى
كلمة

حقیقت
بر دو قسم

إما
بالحقیقة
و
التنصیب

نحو

تخصیص یعنی وضع تعیینی اش برای تنبیه باشد
قوله تعالی
كَلِمَاتٍ الْجَنَّتَيْنِ
و قول حسنان
لَسَاتِي وَ سِيفِي صَارِمَانِ كَلَاهِمَا
و یبلغ ما لا یبلغ السیف مئودی

ترجمه
زبانم و شمشیرم هر دو برنده اند و البته زبانم برنده تر زیرا زوراً زبانم جایی می رسد که شمشیر نمی رسد

و إما بالحقیقة و الاشتراك

اشتراک یعنی مشترک لفظی بین تنبیه و جمع باشد

كقول عبدالله بن الزبير
إِنَّ لِلْخَيْرِ وَ كَلَا ذَلِكَ وَ جِهَةٌ وَ قَبْلٌ

ترجمه
همانا برای خیر و شر هر کدام نهایی است و هر دو به انسان روی آورنده هستند وجه و قبل به یک معنا هستند یعنی آنچه از یک شیء به طرف انسان روی می آورد

و قولنا كلمة واحدة احترام من قوله

کلا آخی و خلیلی واجدی عضدا و ساعدا عند الامام الملمتات

ترجمه
هر دو دوست و برادر من پاینده هستند مرا بازو و ساعد هنگام ترول حوادث آخی و خلیلی دو کلمه هستند در حالی که طبق قاعده مدخول کلا باید یک کلمه می بود

و آجاز ابن الأتباری إضافتها إلى المفرد

با یک شرط

بشرط تکریرها نحو «کلا و کلاک محسنان»

و آجاز الکوفیون إضافتها إلى النكرة المختصة

نحو

کلا رجلین قد تخصصا بوصفهما بالظرف
و کحا «کلتا جاریتین عندک»
مقطوعة یدها
أی تاركة للفظ

ترجمه
یعنی قطع بد کتایه از ترک رسیدن است

بررسی کلا و کلتا از حیث ارجاع ضمیر به آندو

جائز
الوجهین

و يجوز

ادر صورتی که کلا و کلتا به معنای اهر دو باشد نه به معنای اهر یک از آند

مراعاة
و معانها

و هو قلیل
مثال

و قد اجتماعاً أي مراعاة اللفظ و المعنی في قول الفرزدق «عن الجریر و زوجته

كلاهما حين جذا الجری بينهما قد ألقعا و کلا أنفیهما رابی

ترجمه
هردوی آنها زمانی که سرعت بین آندو جلای شود به تحقیق ناگهان از رفتن امساک می کنند در حالی که دماغ هر دوی آنها بالا آمده است

بفإذا قيل «كلاهما عمرو و زيد»

فإن قدر «كلاهما» توکیدا
و إن قدر مبتدأ فالوجهان

قيل: قانمان
لأنه خبر عن زيد و عمرو

یعنی چون در این ترکیب ضمیر در قانمان به کلاهما بر می گردد مراعات لفظ و معنی هر دو جائز است

و علی هذا فإذا قيل «إن زيدا و عمرا» فإن قيل

كلیهما
أو أي و إن قيل «كلاهما» فالوجهان

قيل «قانمان»

کدام ارجح است
والمختار الأفراد

و يتعين
مراعاة
اللفظ

حکمتش لا در صورتی که به معنای اهر دو نباشد بلکه به معنای اهره یک از آندو باشد

في
نحو

كلاهما محب لصاحبه
لأن معناه كل منهما

و قول
عبد الله بن جعفر

كَلَانَا غَنَى عَنْ أَحْيَاهِ حَيَاتِهِ وَ نَحْنُ إِذَا مَتْنَا أَشَدَّ تَعَانِيَا

ترجمه
هرکدام از ما دو برادری نیاز است از برادرش در زمان حیاتش در حالی که ما زمانی که مردم شمت بی نیازیمان از هم بیشتر می شود